

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Pro Tvendo Sacro Coelibatv Axioma Catholicvm

Ceneau, Robert

Parisiis, 1545

Legem de perpetua castitate seruanda, ex sacris scripturae fontibus
haustam demonstrare.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30468

Christiano dispersa sodalitia. Visum itaque est, & id quidem iustissimè, priscis Ecclesiæ Patribus, vnam aliquamstatuere professionem hominum selectorum, qui quod reliquum esset vite, sacro Cœlibatui perpetuo deuouerent.

Et hi sunt qui ad sacra tractada propius accedunt. Tam quid stupidius aut dici possit, aut cogitari, si quis oblata conditione neglecta, spretoque onere velit ambire honorem? Quasi vero seruus legem imponat domino, non dominus seruo. Audiendus itaque est in ea re diuus Augustinus, qui vt Distinct. 4. recēsetur, cap. In istis, sic ait, In istis tēporalibus legibus quanquā de his homines iudicent, cum eas instituunt, tamen cum fuerint institutæ & firmatæ, non licebit iudici de ipsis iudicare, sed secundum ipsas. Hæc ille.

Novissimum ex Hilarij sententia præloquium.

Dicitorum ratio ex causis est assumenda dicendi. Neque enim sermoni res, sed rei sermo debet esse subiectus.

His, quæ præloqui oportuit, præmissis, in rem præsentem veniamus.

Legem de perpetua castitate seruanda, ex sacris scripturæ fontibus haustam demonstrare.

Perpetui Cœlibatus institutum non tam humanitus adinuentum, quàm ex diuinis fontibus haustum deriuatumque; vtriusque organi pagina demonstrat, veteris scilicet ac recentioris: potissimumque euangelica & apostolica doctrina rem ipsam, quod dicitur, ac demonstrat. Quid enim apertius perseverantis ad mortem vsque virginittatis exemplam ostendit, quam intemerata semper Virginis manifesta professio, qua se perpetuo integritatem seruaturam ingenuè profiteretur, dum ait, Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco? Quibus verbis non in præsens tantum, verum & in posterum viri copulam se negat habituram. Nam si diceret, Virgo sum, & omnis copulæ virilis expers: illud non satis impletet literæ sensum. Nam audire potuisset, Non est mirum, si nondum cognoueris mox viri copulam expertura, ac deinde susceptura prolem. Dicit ergo se ex professo in futurum carnalis copulæ expertem. Id quod pulchrè tradit Gregorius Nisenus, hæc scilicet vir-

b iij

ginis verba indicare futuræ virginis tenax propositum. Nam si copula coniugali Ioseph desponsari voluisset, cur admiratione ducta est, dum sibi narratur futura conceptio, cum mox posset effici mater iuxta legis naturam, nisi obstaret futuri propositum cœlibatus? Nunc autem humanitus impossibile probat maternitatem futuram, vel ob id maxime, quod etsi Ioseph sponsum agnoscat, nunquam tamen se virum cognituram declarat. Iam enim superius virginitate statuerat, cum necdum sibi sponsum delegeret: vnde & maternitati virginis opponit. Mox autem ut audiuit superuenturum numinis afflatum, quis non intelligat decretum seruandæ virginis altius increuisse? Fuit ergo in deifera matre perpetuæ virginis institutum.

Hanc verborum intelligentiam agnoscit Diuus Bernardus his verbis, Cum sciat dominus meus testis conscientie meæ votum esse ancillæ suæ non cognoscere virum: quæ lege, quo ordine placebit ei vt fiat istud? fiat nihilominus voluntas eius. Hæc ille. Cui & Beda consentit, dum ait, Quomodo, inquit Maria, fieri potest, vt concipiam, pariamque filium, quæ in castimonia virginis vitam consummare disposui? Hactenus Beda, Augustini sententiam imitatus, qui libro De sancta virginitate cap. quarto sic ait, Priusquam conciperetur (subaudi Christus) iam deo destinata, de qua nasceretur, elegit. Hoc indicant verba, quæ angelo Maria reddidit, Virum non cognosco. Quod profecto non diceret, nisi deo virginis antea voveret. Sed ideo desponsata est viro iusto custodituro, quod illa in voverat. Hæc Augustinus: Quis iam hoc perpetuæ virginis votum non diuinitus potius dilapsum, quam humanitus dicat adinuentum? Hoc certe verbum, Non cognosco, non tam virilis copulæ negat actum, quam perpetuæ continentie indicat propositum. Hoc ipsum non obscure recenset cap. Beata Maria xxvii. quæst. secunda. Quomodo enim ipsa perpetuæ virginis candorem, quem ceteræ virgines sponte domino obtulerunt, vna præ ceteris deo non deuouisset, cum scriptum sit, Adducetur regi virgines post eam, proximæ eius afferentur tibi in lætitiâ & exultatione? Nec obstat coniugij cum Ioseph fœdus in initum, cum de partium consensu feliciter ob-

seruari possit facer iste cœlibatus : vt abunde docet Cardinalis de Turre Cremata eo loco . Nam cum matrimonio sit traditio potestatis corporis in vsum copulæ, si petatur, & oraculo certior effecta fuerit virgo beata, nunquã repetendum copulæ carnalis vsum: in nullo secum pugnant & coniugij fides, & perpetuæ candor virginitatis deo deuoræ ac dicatæ, cum etiam (quod fortius est) & virginitatis honor, & genituræ prouentus sese mutuo amplexati sint. Quod quidam hoc carmine recensuit,

Partus & integritas, discordes tempore longo,

Virginis in gremio scœdera pacis habent.

Ita vt hæc secum merito asseueranter dicere potuerit,

Sum quod erã, nec erã quod sum, nunc dicer vtrunq; . Mansit enim quod erat, nempe virgo : nec erat quod est, videlicet mater : nunc vtrunque dicitur & virgo & mater. Quandoquidem, vt Isidorus ait in cap. Coniuges, eadem causa & quæstione, coniuges verius appellantur à prima desponsationis fide, quamvis adhuc ignoretur inter eos coniugalis concubitus. Et vt Chrysostomus sentit, Gratiano recesente in cap. Matrimonium, Matrimonium non facit coitus, sed volũtas. Item & Ambrosius, dum virginem instituit cap. sexto, Non desfloratio virginitatis facit coniugium, sed pactio coniugalis. Id quod manifeste constat de Adam & Heua, de quibus necdum inita copula carnali dictum est, Quos deus coniunxit, homo non separet. Sed hæc parerga. Huc ergo omnia spectat, vt intelligamus deiparam semper virginem perpetuæ virginitatis decus, insignemque triumphum deo deuouisse, cum diceret, Virum non cognosco, hoc est, me perpetuo non cognituram virũ decerno. Nec enim satis dixeris, Non cognoui : sed omnino, Non cognosco. Id quod Erasmus agnouit, dicens, magis impleri sensum scripturæ, si legatur, Non cognosco: vt & ipsa Græca exemplaria monstrant. Ambrosius tãetſi videatur legere, Non cognoui : apertissime tamẽ in hanc recidit sententiam, cum dicat Mariam credidisse futurum, vt virgo pareret, non tamen legisse quomodo id fieret. Quod cum ita se habeat, quid aliud intelligitur, quam de seruanda etiam in posterum virginitate tenax fixũque propositũ ? Dum enim vidit se virginem parituram, quid aliud quãna

virginitatem suo animo præfixit? Proponerat igitur se non
quam virum cognituram. Vides, vt nostro proposito mirè
alludit & arridet germanus literæ sensus. Huius autem
perpetuæ virginitatis in voto & effectu perseverantiam la-
culenter aperit Diuus Ambrosius sexto cap. de institutione
virginis, Dilectus, inquit, domini vt maternæ virginitatis
perseuerantiam suo comprobaret iudicio, quasi filius de ma-
tris pudore sollicitus, ne quis eam tanto conuicio temeræ
integritatis aspergeret: dignum quippe erat, vt qui lacrimas
veniam donabat, matrem dubio pudoris absolueret. Dicit
ergo ad matrem, Mulier ecce filius tuus. Dicit & ad disci-
pulum, Ecce mater tua. Ipse est discipulus, cui mater com-
mendabatur. Quomodo marito vxorem tolleret, si fuerat
Maria mixta coniugio, aut vsum tori coniugalis cognou-
erat? Hoc autem ad perpetuæ propositum virginitatis per-
tinere non obscure demonstrat Ambrosius esse, cum ad La-
sebiu[m] scribat, eum commendans, quod Ambrosium filium
perpetuo virginitatis voto addixerit, huiusmodi in scriptis
confirmans autoritate Apostoli priore ad Corinthios 7.
Qui statuit in corde suo firmus, non habens necessitatem,
potestatem autem habens suæ voluntatis: & hoc iudicium
in corde suo seruare virginem suam, bene facit. Si ergo com-
mendatur, qui alium deuouet: quanto laudabilius agit, qui
se perpetuo tradit obsequio? Et alio loco ait idem Ambro-
sius, Hæc est Maria, quæ nobis non solum virginitatis in-
centium attulit, sed etiam deum intulit. Vnde letus & ex-
ultans tanto munere dicit Esaias, Ecce virgo concipiet, &
pariet filium. Christus per hanc vnam descendit, sed m-
tas vocauit. Egregia igitur, quæ signum sacræ virginitatis
extulit, & intemeratæ integritatis pium Christo verum
leuarit. Hæc ille.

Aliud præterea ex huius intemeratæ virginis exemplo
se nobis conspicuum præbet documentum, quo delinquentium
error exploditur: qui aiunt neminem posse suam deo voue-
re virginitatem, nisi qui certo fuerit edoctus oraculo, quo
constet se in ea perseveraturum. Sed & hunc virgo beata
elidit errorem: quæ necdum oraculo admonita perpetuam
se se addixerat virginitati, futuri euentus nondum præfata
aliàs non fuisset turbata in sermone angeli, secum cognita

quæ nã foret ista salutatio. Ideoq; August. ait, Proposuit se perseveraturam virginem, nisi aliter deus ei reuelaret, committens virginitatem suam diuinæ dispositioni.

Docet & hoc Annæ matris Samuelis facinus egregiũ, quæ ita futurã, si quam deus cõcederet, prolẽ perpetuò deuouit, vt domino perpetuò deseruiret. Quo exẽplo promptissimũ est suũ domino polliceri cœlibatum, si votis aspirare dignetur. Sic & baptismali voto omnes pollicemur nos abrenunciaturos diabolo, & omnibus põpis eius. Quæ res & futura, & non nisi diuino præstari potest auxilio. Si igitur nemo vouere poterit, quod vel à futuro p̄det vel à subsidio externo: nemo ex voto aliquod aggredietur opus, nec pœnitens abstinentiæ rigorẽ, nec diues cleemosynam, nec religiosus animo conceptã polliceri audebit orationẽ: imo nec aliquod opus bonũ, cum scriptũ sit, Sine me nihil potestis facere. & illud, Omnia opera nostra operatus es in nobis. Vouere igitur possumus, quæ ex nobis exequi nequaquã valemus. Pollicemur deo fidẽ nostrã, quæ tamẽ donum dei est. Nam dominus si quod habet, non vult: quæso, quid accipiet? Denique sicut à deo petimus panem nostrũ, ita illi promittimus donum suum, & futurã in castitatis aut abstinentiæ proposito perseverantiã, etiam citra futuri euẽtus oraculũ. Ad hoc enim sufficit bona mēs cum diuini imploratione auxiliij. Nam qui cœpit, ipse p̄ficiet bonũ opus. Quot enim hominũ milia de deo bene sperãtia citra diuinũ oraculũ quẽ humiliter vouerãt, fideliter præstiterũt? Dicit Paulus in Corinth. 1. epistola cap. 7. satis sup̄q; ostendit minime expectandã sup̄ futura perseverãtia apocalypsim, priusq; deo deuouetur virginitas, cum oēs velit esse sicut seipsum. At non ab omnibus exigendã c̄set reuelationem. Quis enim credat oibus ad p̄fectionẽ tendẽtib; reuelatiõẽ opuseffe? Quin & de virgine satis esse dicit, si potestãtẽ habeat suę volũtatis: & hoc iudicat in corde suo, vt seruet virginitas. Spõtanea volũtas hic exigũt cũ humili imploratiõẽ, de oraculo expectãdo nulla m̄tio. Itẽ, Beatior erit, si sic p̄mãserit virgo: non dicit, recepto prius oraculo. Illud certe constat, quod fidelis dominus non sinet nos tentari vltra id quod possumus: sed faciet in t̄tatione p̄uentũ, vt possimus sustinere. Illud nobis oraculum instar omnium esse debet.

Amplectendum potius diui Augustini consilium, qui vigesimonono de virginitate ait: Præsumite, fidei, roboramini, permanete, qui vouetis & redditis domino deo vestra vota perpetuæ continentia, non propter presens seculum, sed propter regnum cælorum. Nemo, inquam, diffidat, cui scriptum sit apud Esaiã quadragesimooctauo: Qui sperant in domino, mutabunt fortitudinem: assument pennas sicut aquila: currēt, & nō laborabunt, ambulabūt & non deficiēt. Christus itē ait: Omnia possibile esse credēti. Et Paulus, Omnia, inquit, possum in eo, qui me cōfortat Christus. Iam quid illi satis esse possit, cui isthæc minus sufficiēt conculca? Bona igitur mente, & humili oratione, opus est: quod oratio humiliantis se, nubes penetrat: nec quiescit, donec appropinquet: nec consolabitur, donec accipiat. Hec est, quæ vincit inuincibilem, & ligat omnipotentem. Qui & ipse ait: Si vos, cum sitis mali, nostis bona data dari vobis: quanto magis pater vester cælestis dabit spiritum bonum petentibus se? Qua de re ita Hieronymus: Hæc datum est, qui à deo petierunt, qui voluerunt, qui ut acciperent, laborauerunt. Vt autem ait Chrysostomus, Ideo non omnes capere possunt, quia non omnes volunt. Palma proposita est: qui concupiscit gloriam, non cogitet de labore. Hoc auxilium gratiæ volentibus nō denegatur, dicit enim dominus: petite, & accipietis. Hoc igitur vno deiparæ virginis exemplo perpetua stabilitur integritas, & nota eliditur falsitas.

Nunc ex alio euangelii loco superest stabilire perpetuum virginitatis votum. Matthæi videlicet decimonono Christus ait: Sunt eunuchi de matris vtero sic nati, sunt, qui ab hominibus facti sunt: & sunt, qui se castrauerunt propter regnum cælorum. Hic euangelicus locus omni sollicitudamante (si quis alius) in hoc pronunciatu videtur ad fundandum perpetuæ virginitatis institutū. Quis enim est spiritualis ille eunuchus, nisi qui (cum natura potens sit) vno à se exemit omnem libidinis amplexandæ facultatem: ut nemo ex omnibus est, nisi qui voto perpetuæ se addidit castitati. Huic certè intelligentiæ omnes ad vnum ecclesiæ proceres conspirant, atque consentiunt. Diuus Hieronymus sic ait: Tertii sunt, qui se castrauerunt propter regnum

cælorum: qui cum possint esse viri, propter Christum eunuchi fiunt. Hic certè (vt ita dicam) eunuchismus omnem libidinis actum in posterum adimit. vt quod natura facit in altero, in isto faciat voluntas. Ait enim Chrysostomus: Qui se castrauerunt, non membrorum dicit abscissionem, sed malarum cogitationum interemptionem. Verùm utrobique implicita est necessitas quædam: vna ex natura, altera ex tenaci firmoque proposito. Consentit Origenes ita inquit: Magna res propter regnum dei suscipere eunuchizationem, quod non capiunt omnes, sed quibus datum est. Datum est autem omnibus, qui huiusmodi sibi gladium petunt à deo. Atqui gladius iste nihil aliud est, quàm voto firmatum propositum perpetuò abstinendi à venereis. Diuus Ambrosius in hoc euangelico pronuntiato stabilendæ virginitatis proram puppimque constituit lib. de virginibus tertio: dum initiatas sacris mysteriis & consecratas integritati puellas nubere prohibet: negans hoc esse improbum, vel nouum, vel inutile. Nam si esset improbum, ergo improba essent vota omnium, & improba forent ea, pro quibus præmia constituta sunt. Sed neq; nouum. Christus enim integritatem hanc docuit in spadonibus, qui se castrauerunt propter regnum cælorum. Itaque, inquit, iam tunc dominus docuit esse debere intemerata studia castitatis. Vnde & apostoli eam cæteris præeminere cernentes, dicebant: Si ita est causa viri cum vxore, non expedit nubere. Quo dicto & grauiora iudicarunt onera vin culi coniuugalibus, & veræ integritatis gratiam prætulere. Post hæc ita colligit: Est ergo cælesti voce probata virginitas, dominicisq; expectanda præceptis. Verùm quia non nulli sunt, qui huiusmodi votum non facile admittant, nisi in grandæuam ætate caducis: huic errori ita obuiat Ambrosius: Non abnuo, inquit, sacerdotalis esse cautionis debere, vt non temerè puella veletur. Spectet planè, spectet ætatem sacerdos, sed fidei vel pudoris. Spectet & maturitatem verecundiæ, examinet grauitatis caniciem, morum senectam, pudicitia annos, animos castitatis: deinde si matris tuta sit custodia, comitum sobria sedulitas: si hæc præsto sunt, non deest virgini longæua canicies. Si hæc desunt, differatur puella tam moribus quàm annis. Non ergo ætas reiicitur

florentior, sed animus examinatur. At certe Theclam non senectus, sed virtus probavit. Et hinc quid plura contemnam, cum omnis ætas habilis deo, perfecta sit Christo? Denique non virtutem ætatis appendicem dicimus, sed virtutis ætatem. Nec mirere in adolescentulis professionem, cum legis in paruulis passionem. Scriptum est enim: Ex ore infantium & lactentium perfecisti laudem. An dubitamus, si usque ad continentiam sequatur adolescentia, quem visum ad mortem confitetur infantia? Et quasi incredibile putamus, si puellæ nobiles Christum sequantur ad regnum, quæ etiam pueri sequebantur in desertum? Sicut legimus, quæ saturata sunt de quinque panibus quatuor millia hominum exceptis, inquit, pueris & mulieribus. Nolite ergo à Christo arcere infantes: quia & ipsi pro Christi nomine fecerunt martyrium. Talium est enim regnum cælorum. Vocat enim dominus, & tu prohibes? De ipsis enim dominus ait: Venite eos venire ad me. Nolite adolescentulas arcere, de quibus scriptum est: Propterea adolescentulæ dilexerunt te nimis, & introduxerunt te in domum matris suæ. Hæc ille. Quæ idcirco longius protracta recensui, ut discant, si queant erubescere Epicuri de grege porci: qui omnes ordines, gradus, ætates, ab amplectendæ castitatis desiderio impudentissime absterrent. Quos aptissime depinxit Sapiens, dum ait: In via stultus ambulans, cum ipse insipiens sit, omnes stultos abimat. Qui potius antesignanum nostrum Christum imitantes, inuitare debuerant ad præmium: ut præfecti suos milites ad ardua inuitant, dicendo, Qui potest capere, capiat: hoc est, tametsi non omnes ad hæc ardua assurgant, se tamen quisque excitet periculum facturum, an rem tam insignem assequi possit. Dicit autem, Qui potest capere: ut à deo potius expectemus auxilium, quàm de virium nostrarum mensura. Non enim sumus sufficientes ex nobis quasi ex nobis, sed sufficientia nostra ex deo est. Capere igitur monemus, non præstare hoc egregium margaritum: facilius autem est capere ab eo qui offert, & nos inuitat ut petamus, quàm ipsi ex nobis præstare valeamus. Ut autem hic vela complectemur, non obscure monstratum est in his Christi verbis nobis proponi perpetui cœlibatus indiuisum propositum, qui scilicet eunuchus spiritualis à se abdicat omnem libidinem.

nis nedum vsus, imò etiam facultatem, iurisq̃ue si non facti potestatem. Nam eunuchismus iste necessitatē dicit nō naturæ, sed obligationis. Hos nimirum euangelicæ legis eunuchos euangelicæ & ipse propheta Esaias futuros pronunciauit quinquagesimosexto cap. ita inquit: Non dicat eunuchus, Ecce ego lignum aridum: quia hæc dicit dominus eunuchis, Qui custodierint sabbata mea, & elegerint quæ ego volui, & tenuerint fœdus meū: dabo eis in domo mea, & in muris meis locum, & nomen melius à filiis & filiabus. nomen sempiternum dabo eis, quod non peribit. Quibus verbis, si quibus aliis, designantur castitatem suam deo deuotētium apud deum reposita præmia. Nam de his maximè doctores sacri hæc verba intelligi volunt. In quibus est Ambrosius de virginitate. Quorum etiam ordo commendatur ab eodem Esaiâ quinquagesimoquarto. Cui & Paulus succinit quarto ad Galatas cap. Lætare sterilis, quæ non paris: ordo videlicet continentium eorum, qui ex professo cœlibatum seruant. Erumpe, & clama, quæ non parturis, quia multi filii desertæ, magis quàm eius quæ habet virum. Nam vt Hieronymus ait: Virginitas replet cœlum, & humana connubia terram, & ex cœlibatu innumera prodiit spiritualium soboles puerorum. Nec enim suis eunuchis caruit veterum patrum prisca ætas, plurimum alioqui coniugio & proli suscipiendæ intenta. Habuit enim suum Abelem, cuius virginitatis candor roseo martyrii sanguine aspersus, in futuras retrò generationes triumphat, dum iusti meretur epithetum ab ipsa veritate pronunciatum, dum sanguinem Abel iusti appellat, quod nomen excellentius est à filiis & filiabus. Quid quòd ex virgine terra primus parens prodiit, ex cuius etiam virginis costa prima omnium mater Heua emerfit. Huic succedere posteriores cœlibes. Iosue, de quo sic ait Hieronymus aduersus Louinianum: Ostende mihi Iesum Naue vel vxorem habuisse vel filios, quod si monstrare potueris, victum me esse fatebor. Nazareus Senfon vel hoc vno titulo posteritati commendatur, nisi hoc laudi eius detraxisset, magna parte honoris adempta, quòd vxorius plus æquo factus est hostium præda. Contrà verò hoc ad gloriæ cumulum accessit in filia Iephtæ, quòd hinc virgo migrare

potuerit . Quo nomine congaudendum illi potius est, quam dolendum, quando (vt Hieronymus ait) nuptiæ coniunguntur morte, virginitas post mortem incipit coronari.

Huic catalogo inscribendi sunt Helias & Helifæus, etiam si rumpantur ilia stupido Iouiniano. Ioannes enim Baptista in sua virginitate perdurauit, quem Christus dominus venisse asserit in spiritu & virtute Helie, sed neque dissimili corporis integritate ac puritate. Hic autem nemo dubitauerit innumerum prophetarum numerum, qui sub Helie atque Helifæi signis militabant, abiecta re vxoria & familiaribus curis, imò nec eis vel de limine salutatis, cœlibatum diligentissimè coluisse, cum Ioannes Baptista fuerit Helie viuum quoddam simulachrum, Helifæus vero seueræ semper abstinentiæ antesignanus fuerit. Quid memorem Hieremie prophetæ deo dicatam ab vtero purissimam castitatem? De quo Hieronymus in prologo, fuit Anathotites, qui est nunc hodie vicus tribus ab Hierosolymis distans millibus. Sacerdos ex sacerdotibus, & in matris vtero sanctissimus, virginitate sua euangelicum virum Christi ecclesiæ dedicans, qui & vaticinari puer exorsus est. Dicitur cum suo trium puerorum comitatu non tam corporali eunuchismo, quam perpetuò ex animo castitate firmata posteritati gloriosus euasit, vt qui non tantum cœlibatus sed cœlibatus apud posteros exemplum dici meruit. Neque enim filios habere potuit, qui adhuc puer in captiuitatem ductus est: nec vllos sua iusticia filios liberare potuisset, nisi ex laterali cognatione prognatos.

Accedente autem euangelica luce impleri comparanda domini virginum continentiumque immenso cramine. Huius virginitatis antesignanos enumerabimus, Ioannem apostolum vel hoc vno nomine plus cæteris distinctum, & à puero apostolorum adscriptum collegio. Quam idcirco ad prælaturam assumptum Hieronymus negat, cum foret ipse virgo, quia, vt ait, ætati delatum est. Petrus enim senior erat: ne adhuc adolescens ac pueri progressæ ætatis hominibus præferretur. Tantum tantum apud hunc valuit virginitas, vt arcana & hauserit & deposuerit, quæ nuptiæ capere non potuissent: vnde

in hoc delectus sit ex omnibus, cui virgini virginem matrem dominus commendaret. Ioannis Baptistæ seuera castitas, & casta seueritas omnes ad se in desertum suo etiam trahebat silentio: vsque adeò totus mons fumigabat, eo quòd dominus descendisset super eum.

Paulum fuisse virginem nemò citra pudorem audebit inficiari, qui modò hoc vnum apud se cogitauerit, quòd lapidantium Stephanum vestimenta reposita essent apud pedes adolescentis, qui dicebatur Saulus. Quòd si adolescens fidei colla submisit: quomodo illi vacasset coniugij vincula subire, qui mox non acquiescens carni & sanguini abiit in Arabiam, quiq; postea consulturus erat, quòd qui habent vxores, sint tanquam non habentes? Et quòd apertius est: Solutus es ab vxore, noli quætere vxorem. Hoc autem omni dubio procul virginem eum demonstrat, quòd ait priore Corinthiorum septimo, Volo autem vos omnes esse sicut meipsum. Quòd certe citra inuidiam velle non poterat, nisi virgo fuisset. Quis enim citra iniuriam optet virgines à suo gradu excellentissimo ad viduitatis deiicere statum, hoc est, à tribunali ad subsellia? Alioqui dicturus erat, Vellem omnes fieri plusquam meipsum, nempe virgines. Nec enim, qui se abortiuum profiteri non erubuit, inferiorem à virginitate gradum à se abnegasset, si solum viduus, non virgo fuisset. Quis enim solum viduus ac verè pius virginibus sese nedum æquiparare audeat, quin potius sibi in infimo stanti in supremo sedis honore triumphantes virgines assidere cogat? Hæc igitur satis apertè docent Paulum fuisse ac permansisse virginem. Nam quòd quidam obstrepunt de potestate mulierem circumducendi, quasi vxorem habuerit Paulus, quam circumduceret, vnius illis Hieronymi autoritas satis esse debet, qui ait, Vbi de comedendo & bibendo, ac de administratione sumptuum præmittitur, & de mulieribus sororibus infertur, perspicuum est non vxores debere intelligi, sed eas, quæ de sua substantia ministrabant. Nam quòd additur, sorores, tollit vxores: & ostendit eas germanas in spiritu fuisse, non coniuges. Nam si vxorem Paulus

habuisset, dicturus erat, Nos qui vxores habemus, si-
 mus tanquam non habentes. vt mirum sit, quam præ-
 posterè Erasmus collegerit Paulo fuisse vxorem, cum o-
 mnino contrarium hinc eliciatur, nisi quòd spirituali-
 bus oculis illi opus erat. Nam quis non potius diceret
 se optare coniugatos redigi in ordinem inuuptorum,
 quàm inuuptos in ordinè coniugatorum? Sic caucet dum
 progredi se putat, regreditur. Atqui in via dei non pro-
 gredi, regredi est. Vult ergo Paulus inuuptos mane-
 re inuuptos, sicut ipse est: aliàs vellet omnes esse con-
 iugatos. Sic solet affectus nimium propensos in rem
 quampiam transuersos agere. Quod Psalmista nota-
 uit, dicens, Ipsi obliquati sunt, & ceciderunt, nos au-
 tem surreximus, & erecti sumus. Nec satis habuit Era-
 smus hoc delirasse loco, nisi & eadem semper chorda ab-
 errans, in Philippensibus quarto cap. pronubi pariter-
 gens, Diuum Paulum, & eum quidem virginem, inuuptam
 trahat ad nuptias. Qui mos est nuptiatoribus istis per-
 liaris, vt magnatum exemplo sua imperfecta tegant. Qui
 de germano compari mulierem vxorem facit, refragante
 etiam dictione, vbi pro virili genere fœmineum vult in-
 telligi. Dum enim legitur, Germane compar, grauius ha-
 bet, si legatur, Germana coniunx, noua quadam meta-
 morphosi, virili sexu in fœmineum verso, refragante, ni-
 hilominus Theophylacto, imò & exèplari Græco, & inter-
 prete Hieronymo, vbi dictio *γυναικ*, virili effertur gene-
 re. Adeò nuptiator, litera etiam refragante, propensius est
 in rem nuptialem, vt etiam nihil minus cogitantes, imò
 prorsus auersantes coniugia, trahat ad nuptias. Verum
 hæc larua nec diu, nec multis imponit. Quod autem
 pseudohieronymi, vt ait, auctoritatem eleuat, qui ger-
 manum nomen dicit esse hominis, & compar officii, nihil
 scire oportet eum non esse Hieronymum, sed potius Pri-
 masium Diui Augustini per omnia æmulatorem, sicut &
 Theophylactus Chrysoctomi imitator est. Quod autem
 dixi Primasii esse opus, quod operibus Hieronymi imitari-
 tur, id quidem primo intuitu constabit, vbi quis exempla
 ria inter se conferet. Verbis enim paulum immutatis, nul-
 lum est sententiarum discrimè. Atqui Primasii apud omnes

non leuis est autoritas. Maneat igitur suus ecclesie sensus solidior, quam vt interturbari possit vnus Eusebii sententia ecclesiasticae historiae libro tertio: quando ne Hercules quidem contra duos, quanto minus contra omnes, qui praecesserunt, qui que sequuti sunt syncerae pudicitiae fautores & illustratores? Eusebii siquidem scripta quanti Hieronymus aestimet, vel hinc conicere licet, quod ait, ad Minerium & Alexandrum scribens, Ego & in adolescentia & in extrema aetate profiteor Origenem & Eusebium Casariensem viros esse doctissimos, sed errasse in dogmatum veritate. Nam praeter citatos sic ait Ambrosius, Non diceret Paulus, bonum est innuptis vt sint, sicut & ego, nisi esset integer corpore. Nec diceret, Vellem omnes esse sicut meipsum habens vxorem. Nam hoc dicens, virgines esse nollet, quod absit, quin & iuuenulus anticipatus est gratia dei. Haec Ambrosius in priorem ad Corinthios septimo. Alio item loco dicit Hieronymus ad Eustochium de custodia virginitatis. Neque audiendi sunt, qui Paulum vxorem habuisse confingunt, cum de continentia differens, intulerit, Volo omnes esse sicut meipsum. Non potest tantorum virorum leuis esse autoritas de sensu scripturae medullitus hausta, nisi quod nuptiatores isti malunt alieno velamine suam impuritatem tegere, quam propriam detegere turpitudinem contrarias extollendo virtutes.

Iam si caeterorum apostolorum discipulorumve conditionem percurrere libet, inueniemus eos magna ex parte nuptiarum fuisse expertes. Id autem satis constat, quod si qui ex eis vxorem habuerint, fuerunt quasi non habentes. Nulla certe, paucis exceptis, vel vxorum vel sobolis ex veterum scriptis extat memoria: quin & si qui vxores habuerint, eas acceperunt, quo tempore euangelium nesciebant: quo assumpto negotio, coniugale officium a se abdicarunt. Constat nihilominus Lucam medicum octogenarium in virginitate perdurasse. De Iacobo autem fratre domini, quo modo illi vacasset rei vxoriae operam dedisse, qui, vt recensuit Hegesippus, de vtero matris sanctus fuit, vinum & siceram non bibit, carnem nullam comedit, nunquam attonsus est, nec vnctus unguento, nec vsus balneo,

& cetera? Ioseph, vt diuo Hieronymo placuit, virgo
virgini desponsatur. Et mirantur nostræ ætatis Epicurei,
vnde irreperit cœlibatus ipsi ecclesiæ catholicæ: qui po-
tius mirari debuerant, quomodo non amplius diffusus sit
in omnes ordines. Si tamen expenderent, quantum dif-
fusa fuerit per Alexandrinam ecclesiam, diuo Marco au-
thore, continentia, quam, vt diuus Hieronymus ait, se-
radicitus inseruit, vt omnes ad continentiam suo exem-
plo cogere videretur. *Qua* de re idem Hieronymus in Phi-
lone, Apparet, inquit, talem primum Christo credenti-
tium fuisse ecclesiam, quales nunc monachi esse nituntur
& cupiunt, vt nihil cuiusquam proprium sit, nullos inter
eos diues, nullus pauper, patrimonia egentibus diuiden-
tur, orationi vacatur & psalmis, doctrinæ quoque & con-
tinentiæ, quales & Lucas refert primum Hierosolyma sed-
se credentes. Pendet itaque à diuino instituto & aposto-
lico exemplo, qui hodie sacerdotali adhæret ordini, cœ-
libatus.

Tertius iam stabiliendæ continentiæ locus occur-
rit ex diui Pauli testimonio, qui priore ad Timoth. quin-
to ad hunc præcipit modum, Adolescentiores viduas de-
uita. Cum enim luxuriatæ fuerint, in Christo nubere vo-
lunt, habentes damnationem, quia primam fidem irritam
fecerunt, qua scilicet voto adstrictæ tenebantur. Quo-
doquidem hunc locum omnes vno ore ecclesiæ proceres
de voto castitatis interpretantur, vt apertè docent post Car-
yostomum Theophylactus, & post Augustinum Prima-
sius. Sic enim Theophylactus ait, fidem irritam, conuentu
dicit & pactiones, quas inanes fecerunt. Eas tamen cum
Christo pepigerant, quocirca damnationem acquirunt.
Primasius autem sic ait, Primam fidem irritam fecerunt: quia
fecerunt sibi illicitum, quod licebat, vouendo castitatem.
Et hæc, inquit, regula non solum in viduis, sed & in vir-
ginibus tenenda est. Hinc diuus Augustinus ad Iulia-
nam, In electa & deo voto oblata non solum capessere
nuptias, sed velle nubere damnabile est. Nam & hoc de-
monstrat apostolus, dicens, Nubere volunt, habentes dan-
nationem, quia primam fidem irritam fecerunt, est non
nubendo, tamen volendo. non quòd mala iudicentur ne-

præ, sed damnatur propositi fraus, damnatur fracta voti fides. Et super psalmo septuagesimo quinto, Quid est primam fidem irritam fecerunt? scilicet vouerunt, & non reddiderunt. Et ita aliis plerisque locis interpretatur Augustinus. Huic sanè interpretationi de integro astipulatur consilium Carthaginense quartum cap. ultimo, & consilium Toletanum quartum cap. quinquagesimo quinto. Consilium item Auracense cap. vigesimo septimo, conspirantibus Aurelianensi & Elibertino consiliis. Aurelianense quidem decimo septimo capite, Elibertinum vero decimo tertio ista confirmant. Nec ab huiusmodi scopo abscedit Ambrosius, qui ait temerarium esse profiteri, quod ætati adhuc iuuenili credi non debet. Damnationi enim fit obnoxius, qui ab hoc declinat, quod rectè fecerat. Cæterum Augustino per omnia fermè consentit Anselmus, eisdem penè verbis hanc confirmans sententiam, ut vix prodire possit, etiam si sit impudentissimus, qui celeberrimum hunc patrum cōsensum nedum lacerare, sed nec arrodere queat.

Nunc progrediendum ad vltiora.

Apostolorum collegium vsu non caruisse votorum, leui manu demonstrare.

Constat ex his, quæ nuper protulimus ex scripturæ sacre thesauris desumpta, voti deo placetom hostiã ex spiritus sancti instituto emeruisse. Nunc (quod ipsi magis mirabuntur nuptiatores hæretici) palàm faciemus nec apostolico quidem cœtui vsu defuisse votorum, paupertatis inquã atque cœlibatus. Quæ vota in ipsa primitiua ecclesia tantisper magna ex parte perdurauerunt, donec ipsa in vinculis charitatis perseveraret: necdum Iudææ limites egressa adhuc angusta populo, cum nec ad cæteras toto orbe diffusas nationes peruenisset. Quod posteaquam factum est, ea bonorum communicatio contracta est ad certos quosdam therapeutarum conuentus, qui dei cultores speciali nomine vocabantur. In quarum congregationum locum subière, qui hodie monachi & cœnobitæ vocantur, & à Dionysio Areopagita therapeutæ. Quod

c iij